

Comissió d'Estudi sobre la Salut Mental i les Addiccions

Josep Rovira Guardiola

Direcció Àrea de drogues i salut ABD

Representant Energy Control

L'estigma, les drogues i el seu consum (alguns elements diferencials)

Estigma personal

L'estigma que experimenta la pròpia persona en un procés de diferents subtipus: Percebut, experimentat, i per últim **internalitzat**.

- Culpa
- Vergonya i auto-reprovaçió
- Ràbia i angoixa
- Disminució d'autoestima
- Disminució d'autoeficàcia
- Perspectives limitadas de futuro

Persones a les que se'ls hi atribueix la responsabilitat en l'**adquisició** o **manteniment** de l'estigma obtenen major exclusió.

Estigma estructural

Regles, lleis (criminalització) i procediments de les entitats públiques i privades en posicions de poder que restringeix els drets i oportunitats de les persones estigmatitzades

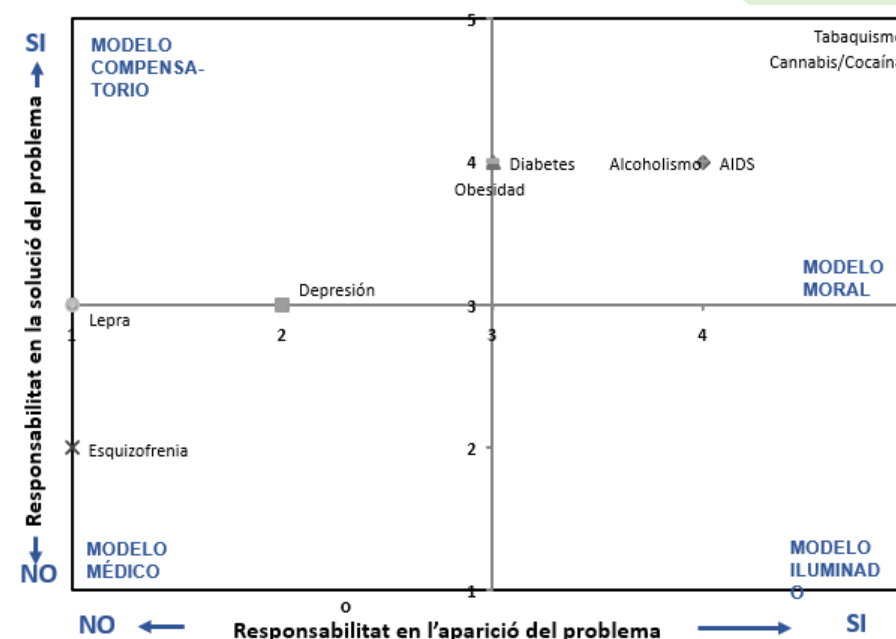
Estigma social o públic

Prejudicis i estereotips, participats de vegades des de les institucions en l'objectiu que les persones es distanciïn del consum i dels consumidors.

Agreujament de la problemàtica

Distanciament social

Discriminació i marginalitat

Integralitat: Una mirada transdisciplinària i multisectorial

Allunyar-se de mirades fragmentades
La fantasia de definir les persones des d'un problema.

Diferenciar les drogues i els seus riscos

Complex d'interacció del consum en relació a contextos de major o menor risc.

Els problemes socials no es poden conceptualitzar, comprendre i respondre només sobre la base dels indicadors de salut.

Les causes relacionades amb els nivells de salut i de desigualtats en salut de la població no depenen principalment de les persones individuals, sinó de factors socials i per tant s'han d'abordar contemplant aquesta perspectiva.

ATENEM PERSONES NO DIAGNÒSTICS

Mantenir una jerarquia realista dels objectius

Els objectius han de ser organitzats jeràrquicament orientant-se a una intervenció efectiva, pragmàtica i humana.

- **Disminuir la morbiditat i mortalitat associat al consum de drogues**
- **Reduir la prevalença dels riscos i danys relacionats amb el consum.**
- **Millorar la qualitat de vida de les persones usuàries de drogues**
- **Afavorir l'accessibilitat i adaptar els recursos assistencials**
- **Incrementar les competències en la gestió de riscos i danys associats al consum.**
- **Acompanyar en l'abandonament del consum**

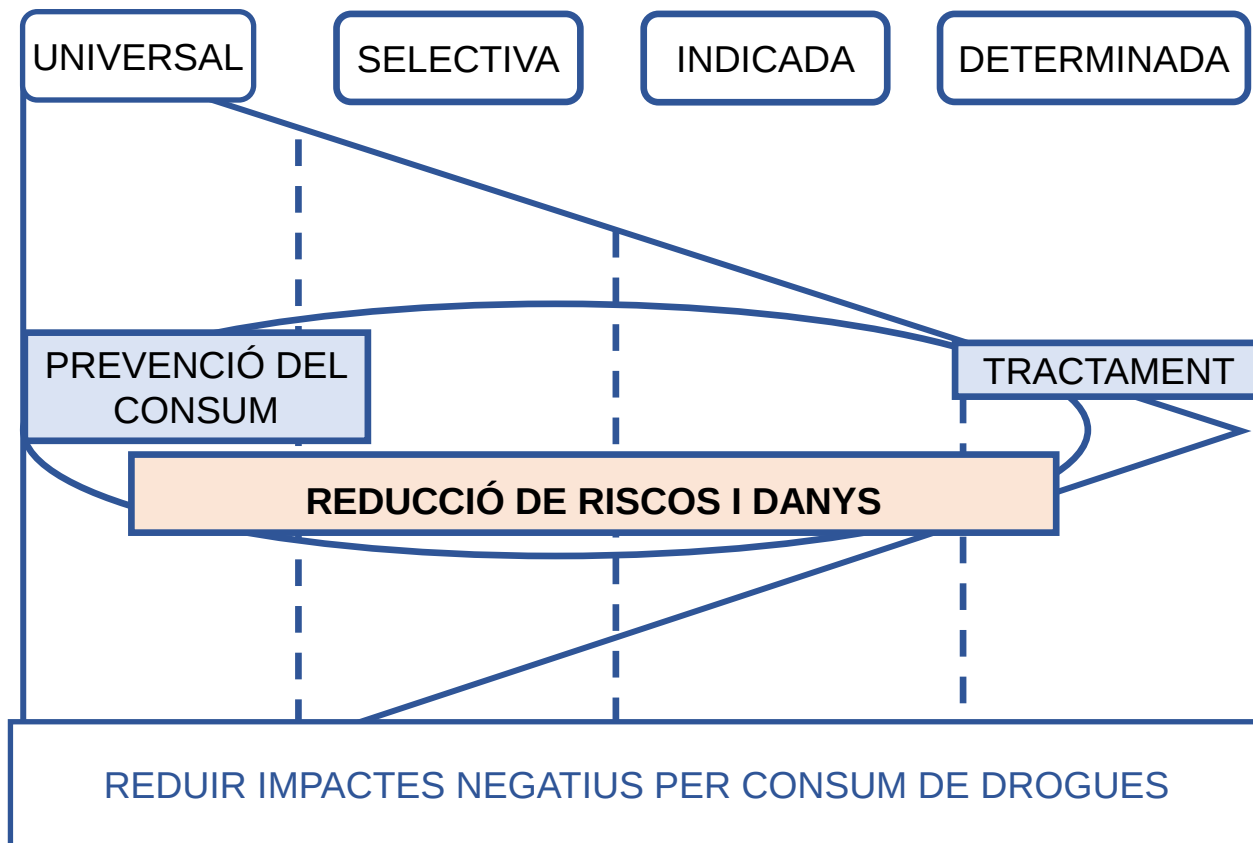
Comprensió del **fenomen del canvi** en contraposició a la visió tradicional del canvi com un succés dicotòmic (abstinència enfront de consum).

L' objectiu consisteix en facilitar canvi en aquelles actituds i comportaments que permeten avançar en la reducció dels riscos i danys associats al consum de drogues, i si escau, en l' assoliment i manteniment de l' abstinència.

Declaració del Consell de Ministres de Salut de la Comunitat Europea del 16 de maig de 1989:

“Les polítiques d'acció per resoldre els problemes que resulten del consum de drogues haurien de revisar el seu objectiu final -abandonament del consum- i considerar objectius intermedis la disminució de la mortalitat, disminució del risc d'infecció pel VIH o altres agents infecciosos, reducció de la marginalitat, etc., com a aspectes essencials que cal atendre.”

Nivells d'actuació. Apostes pragmàtiques i globals

- Programes en oci nocturn adreçats al consum recreatiu de drogues
- Programes d' anàlisi de drogues d' aplicabilitat en certs espais d' oci nocturn o estacionaris
- Altres programes (segons col·lectius específics, etc.)

- Programes integrats a la xarxa formal d'atenció (Serveis atenció primària i CAS) o informal de socialització i veïnatge.

- Dispositius fixos, de captació passiva, als quals acudeixen els usuaris: Serveis d' Emergència Social i Dispositius de Consum Supervisat (injectat i inhalat).
- Dispositius de captació activa d'usuaris, Adreçats a aquelles poblacions més difícils d'assolir. (treball de proximitat).
- Dispositius mixtos d' apropament, com són les Unitats Mòbils de reducció de danys.
- Dispositius habitacionals per a persones sense llar

Estratègies i intervencions en RDD (+ complexitat ,+ desatenció)

Estratègies i intervencions integrals amb enfocament de drets humans, dirigides a la disminució de riscos i conseqüències adverses del consum de substàncies psicoactives per millorar la qualitat de vida de diferents grups poblacionals, d'acord amb la seva realitat i necessitats.

Proporcionar un **entorns segurs** capaços de minimitzar l'impacte de les violències i exposició a inseguretat en certes poblacions que sobreviu en situació d'extrema vulnerabilitat.

Proveir d'**allotjament estable** per a la seguretat física i emocional, per mantenir relacions personals i activitats professionals i reconstruir la pròpia identitat.

Dissenyar estratègies per garantir **drets laborals**, adaptades a les necessitats i expectatives de les persones consumidores de drogues.

Treball entre iguals a partir de l'adquisició habilitats professionals bàsiques ("ocupació"), sent recursos valuosos per a l'accessibilitat i credibilitat en els destinataris.

Atenció centrada en la persona que permet personalitzar respostes. Serveis pensats en orientació a la persona (flexibilitat intel·lint) per al seu apoderament.

Abordatges per **contenir sobredosi i reaccions adverses**. Intervencions orientades a la seva prevenció com la seva atenció.

Eliminar barreres d' accés. Pensar els serveis a l' accés d' aquelles poblacions amb major estigma i dificultat per a l' accés.

Contemplar de manera específica i transversal la **perspectiva de gènere** pels aspectes diferencials que operen en la nostra societat entre dones i dones, i les seves necessitat de repensar els serveis per a una atenció adequada.

Afavorir una atenció amigable i adaptada a les necessitats de la població de **diversitat de gènere**.

Apropament de l' atenció sociosanitària. Quan més hi ha incidència de malalties de salut mental, alta prevalença de malalties infeccioses i contagioses altres problemes socials i de salut relacionats; agreujats sobre mesura en aquelles poblacions en situació de carrer

Desafiaments i reptes de l' actualitat

- Més disponibilitat i en quantitat de drogues
- Noves substàncies emergents i més potents.
- Canvis en ús de substàncies, patrons de consum i vies d'administració
- Les línies entre les substàncies lícites i il·lícites i entre sintètiques i d'origen vegetal es difuminen.
- Tothom es pot veure afectat, ja sigui directament o indirectament.
- Les persones en poden presentar problemes d' addicció o de comportament.

- Comprendre l' impacte de les tendències a llarg termini per a la salut i la seguretat dels nostres ciutadans
- Detectar qualsevol nova amenaça i tendència emergent molt més ràpid per prevenir riscos i adaptar les nostres respostes

Canvis en les dimensions i característiques del problema de les drogues en l' actualitat